
Vergaderjaar 2017–2018

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

B

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 februari 2018

Hierbij zend ik u het verslag van de Eurogroep en Ecofinraad van 19 en 20 februari 2018 te Brussel.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

Verslag Eurogroep en Ecofinraad van 19 en 20 februari 2018 in Brussel

Eurogroep

Griekenland

In de Eurogroep hebben de instellingen (Europese Commissie, ECB en IMF) een terugkoppeling gegeven over de voortgang van het pakket aan *prior actions* dat doorgevoerd moet worden voor de afronding van de derde voortgangsmissie. De instellingen gaven aan dat Griekenland 108 van de 110 *prior actions* heeft geïmplementeerd. De twee openstaande *prior actions* zijn: (i) het tekenen van een presidentieel decreet voor de afronding van de herontwikkeling van het Hellenikon vliegveld. Dit decreet kan getekend worden nadat de Griekse Council of State hierover een opinie heeft uitgebracht; (ii) de continue en ononderbroken uitvoering van elektronische veilingen van onderpand. De instellingen verwachten dat deze twee *prior actions* binnen een paar weken geïmplementeerd zullen worden. De Eurogroep roept de Griekse autoriteiten op om de nog resterende *prior actions* zo snel mogelijk te implementeren.

Als de *prior actions* geïmplementeerd zijn, kan overgegaan worden tot uitkering van een volgend leningdeel van het ESM-programma. Het ESM heeft een voorstel gedaan voor een leningdeel van 6,7 miljard euro, verdeeld over twee uitkeringen van 5,7 miljard euro en 1,0 miljard euro. Het tweede deel zal pas uitgekeerd worden als de Griekse overheid haar betalingsachterstanden voldoende heeft teruggebracht.

Het kabinet heeft in de Kamerbrief van 29 januari 2018¹ aangegeven voornemens te zijn om op basis van de voortgangsrapportage, en verificatie door de Eurogroup Working Group (EWG) dat de resterende *prior actions* geïmplementeerd zijn, in de Raad van Bewind van het ESM in te stemmen met het verstrekken van dit leningdeel. Daarbij zal de Raad van bewind van het ESM een amendement in het Financial Assistance Facility Agreement (FFA) met Griekenland goedkeuren waarin het privatiseringfonds HCAP, dat nu volledig operationeel is, als partij wordt toegevoegd aan het FFA.

Na de Eurogroep heeft de ESM Raad van gouverneurs de aanpassing van het aanvullende memorandum van overeenstemming goedgekeurd. In dit aanvullende memorandum van overeenstemming is het pakket aan *prior actions* dat geïmplementeerd moet worden voor afronding van de derde voortgangsmissie opgenomen.

Ierland: post-programma surveillancemissie

De Europese Commissie en de ECB hebben in de Eurogroep een terugkoppeling gegeven van de achtste post-programma surveillancemissie (pps-missie) in Ierland, die van 28 november tot 1 december 2017 plaatsvond.² De economische vooruitzichten zijn positief, maar de Brexit zorgt voor onzekerheid. Ook kan de sterke stijging van vastgoedprijzen op de middellange termijn tot risico's leiden. De huizenmarkt wordt gekenmerkt door een schaarste van aanbod. Daarbij is macroprudentieel beleid van belang om de financiële weerbaarheid van huishoudens en banken te waarborgen. Verder is budgettaire discipline nodig om de gevoeligheid

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/01/29/kamerbrief-voortgangsrapportage-derde-voortgangsmissie-esm-programma-griekenland>.

² https://ec.europa.eu/info/publications/economy-finance/post-programme-surveillance-report-ireland-autumn-2017_en.

van de overheidsfinanciën voor financieel-economische schokken verder te verminderen. De financiële sector herstelt, maar kent nog een relatief hoog aantal niet-presterende leningen (NPLs). De volgende pps-missie in Ierland zal plaatsvinden in de lente van 2018.

Economische en Monetaire Unie – toekomst Europees Stabiliteitsmechanisme

De Eurogroep heeft, net zoals vorige maand, van gedachten gewisseld over de manier waarop vervolg zal worden gegeven aan de Eurotop van 15 december. Op de Eurotop concludeerde voorzitter Tusk dat de Ministers van Financiën zich de komende zes maanden zouden moeten concentreren op de onderwerpen waarover het meeste overeenstemming bestaat. Daarbij heeft hij de bankenunie en de transformatie van het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) in een Europees Monetair Fonds (EMF) benoemd. De afgelopen Eurogroep was er steun om op deze onderwerpen het werk voort te zetten. In maart en juni zullen er nieuwe Eurotoppen plaatsvinden.

Nederland heeft drie punten gemaakt. Ten eerste dat het ESM haar kracht heeft bewezen bij het opzetten en monitoren van programma's en dat het een cruciale instelling is geweest voor het herstel van vertrouwen. Het is dus een goed idee om het ESM verder te ontwikkelen op het gebied van programmamanagement. Ten tweede dient het intergouvernementele karakter te worden gewaarborgd waarbij besluitvorming primair bij de lidstaten blijft. Ten derde dient het ontwikkelen van het ESM gepaard te gaan met het verder ontwikkelen van het raamwerk voor de herstructurering van onhoudbare overheidsschulden (SDRM).

In de Eurogroep was brede steun voor het verder ontwikkelen van het ESM. Veel lidstaten gaven aan voorstander te zijn dat het ESM een sterkere rol krijgt bij het ontwikkelen en monitoren van programma's. Ook waren er in de Eurogroep verschillende lidstaten die steun uitspraken voor het onderbrengen bij het ESM van een achtervang voor het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds (SRF). Ook gaven lidstaten aan dat de taken van een vernieuwd ESM niet te veel moeten overlappen met het werk van de Commissie. Sommige lidstaten pleitten voor aanpassing van de besluitvorming over programma's, bijvoorbeeld door te stemmen met versterkte gekwalificeerde meerderheid, omdat steunprogramma's in hun ogen dan effectiever tot stand komen. Daarnaast waren er verschillende lidstaten die aangaven terughoudend te zijn ten aanzien van automatische schuldherstructurering, omdat het volgens hen tot disrupties op financiële markten zou kunnen leiden. Het doorontwikkelen van het ESM zal de komende maanden verder worden besproken. De Eurogroup mandateerde de Eurogroup Working Group (EWG) om de verschillende vormgevingsopties voor het versterken van het ESM te verkennen.

Proces benoeming vicevoorzitter ECB

De Eurogroep heeft unaniem besloten om Luis de Guindos voor te dragen als nieuwe vicevoorzitter van de ECB. Nederland steunt de kandidatuur van De Guindos. De Ierse kandidaat, Philip Lane, had zich teruggetrokken. Een officiële aanbeveling van de Raad is een dag later door de Ecofin aangenomen. Het uiteindelijk besluit wordt genomen door de Europese regeringsleiders, waarschijnlijk tijdens de Europese Raad van maart. Het Europees Parlement en de Raad van bestuur van de ECB worden ondertussen geraadpleegd.

De ambtstermijn van de zittende vicepresident, Vítor Constâncio, eindigt op 31 mei 2018. Zijn opvolger begint per 1 juni 2018.

Eurogroep – Inclusieve samenstelling

Economische en Monetaire Unie – Toekomst Bankenunie

De Eurogroep heeft in inclusieve samenstelling (EU landen zonder het VK) van gedachten gewisseld over de manier waarop vervolg zal worden gegeven aan de Eurotop van 15 december wat betreft de Bankenunie. Bij deze discussie waren ook Danièle Nouy van het Single Supervisory Mechanism (SSM) en Elke König van het Single Resolution Board (SRB) aanwezig.

Nederland heeft aangegeven de vervolmaking van de Bankenunie en de routekaart hiervoor te steunen. Daarbij is het wel van belang dat voldoende risicoreductie plaatsvindt voordat overgegaan kan worden met verdere risicodeling, zowel kwalitatief als kwantitatief. Nederland heeft aangegeven dat deze risicoreductie meetbaar en zichtbaar moet zijn. Nederland heeft aangegeven dat een goede weging van de risico's op staatsobligaties nodig is voordat via een Europees depositoverzekeringstelsel (EDIS) risico's verder gedeeld worden, hetgeen ook naar mening van het kabinet past binnen de kaders van de routekaart. Nederland vindt verder dat de bankensector in elke lidstaat gezond moet zijn voordat verdere risicodeling via EDIS kan plaatsvinden. Voor de gezondheid van banken is het van belang dat sommige banken hun huidige hoeveelheid niet-presterende leningen (NPLs) aanpakken alsook zorgen dat in de toekomst de opbouw van nieuwe NPLs zo laag mogelijk blijft. Het NPL-actieplan³ van vorig jaar vormt daarin een eerste stap. Sommige landen en banken hebben al stappen gezet in deze aanpak. Nederland heeft aangegeven drie redenen te zien waarom de NPLs afnemen: 1) actief beleid dat banken zelf voeren, 2) transparantie over de NPLs op de balansen en 3) de aantrekkende conjunctuur.

In de Eurogroep is gesproken over het vervolmaken van de Bankenunie. Meerdere lidstaten gaven daarbij aan dat vastgehouden dient te worden aan de afspraken en volgordelijkheid uit de routekaart ter voltooiing van de bankenunie⁴. De routekaart bevat onder andere de afspraak dat eerst voldoende vooruitgang moet worden gerealiseerd op de maatregelen inzake risicoreductie voordat onderhandelingen op politiek niveau over het oprichten van een EDIS van start gaan. Een aantal lidstaten gaf aan dat volgens hen risicoreductie hand in hand dient te gaan met risicodeling. Verschillende andere lidstaten benoemden dat op het gebied van risicoreductie al veel stappen zijn gezet. Zo beschikken banken inmiddels over meer kapitaal en minder NPLs. De voorzitter van de Eurogroep concludeerde dat er al veel gedaan is ten aanzien van risicoreductie in de Europese bankensector, maar dat er nog ruimte is voor verbetering. De voorzitter gaf aan dat verder gewerkt zal worden aan de uitvoering van de routekaart ter voltooiing van de bankenunie. Het doel daarbij is om meer duidelijkheid te krijgen over de precieze timing en inhoud wat betreft de verschillende elementen van de routekaart en daarmee meer duidelijkheid over de volgende stappen op het gebied van risicoreductie en risicodeling.

³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/07/11/banking-action-plan-non-performing-loans/>.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/06/17/conclusions-on-banking-union/>.

Ecofinraad

Ecofin ontbijt

Tijdens het ontbijt kregen de Ministers een terugkoppeling uit de Eurogroup en een update over de economische situatie in de EU. Daarnaast gaf de Commissie een update over de recente belastingontwikkelingen in de Verenigde Staten (VS). Een van de maatregelen in de VS is een verlaging van de vennootschapsbelasting (het VPB-tarief) van 35% naar 21%. Begin februari is de Commissie begonnen met een analyse van de impact van de hervorming op Europese landen en Europese bedrijven. Nederland levert hier ook input voor en de resultaten van deze analyse worden de komende maanden verwacht.

Proces benoeming vicevoorzitter ECB

Tijdens de Ecofinraad is een officiële aanbeveling aangenomen waarmee de Europese Raad wordt geadviseerd om Luis de Guindos te benoemen tot de nieuwe vicevoorzitter van de ECB. Het uiteindelijk besluit wordt genomen door de Europese regeringsleiders, waarschijnlijk tijdens de Europese Raad van maart. Het Europees Parlement en de Raad van bestuur van de ECB worden ondertussen geraadpleegd.

Aanbevelingen van de High-Level Expert Group on sustainable finance

In de Ecofinraad is gesproken over het rapport van de *High-Level Expert Group (HLEG) on sustainable finance*. Deze groep, bestaande uit experts uit de private sector, heeft op 31 januari een aantal aanbevelingen gedaan over hoe duurzame financiering in de EU kan worden bevorderd.⁵ In het rapport verkent de HLEG onder meer de mogelijkheden om transparantie over de duurzaamheid van investeringen te bevorderen. Zo heeft de HLEG gekeken naar het opzetten van een gemeenschappelijke classificatie voor duurzame activa. Ook beveelt de HLEG aan om de wettelijke verantwoordelijkheden van vermogensbeheerders en institutionele beleggers richting klanten ten aanzien van duurzaamheid uit te breiden. Verder stelt de HLEG voor om duurzaamheid sterker in het mandaat van toezichthouders te verankeren.

Meerdere lidstaten verwelkomden het rapport en gaven aan duurzame financiering een belangrijk onderwerp te vinden. Lidstaten stelden dat de aanbevelingen uit het rapport een nuttige toevoeging zijn om transparantie te vergroten en marktpartijen meer te betrekken bij groene investeringen. Een zorg die verschillende lidstaten uitten was dat het bevorderen van groene investeringen niet tot een verlaging van kapitaal-eisen moet leiden waarmee de financiële stabiliteit kan worden geschaad.

De Commissie heeft aangekondigd om in navolging van het rapport in maart 2018 met een actieplan te komen om duurzame financiering te bevorderen. Daarvoor verkent zij nu een aantal beleidsopties, die in het verlengde zullen liggen van de aanbevelingen uit het rapport van de HLEG.

Nederland heeft aangegeven dat het van belang is om tot gemeenschappelijke standaarden te komen op het gebied van duurzame financiering en uit te zien naar de Commissievoorstellen. Nederland zal deze voorstellen beoordelen ten aanzien van effectiviteit, kosten en administratieve lasten.

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/180131-sustainable-finance-report_en.

Tot slot heeft Nederland onderstreept dat het bevorderen van groene investeringen niet tot een aanpassing van kapitaaleisen moet leiden.

Decharge over de EU-begroting 2016

In de Ecofinraad is een Raadsaanbeveling aangenomen waarin wordt aanbevolen om decharge te verlenen van de EU-begroting van 2016.⁶ Volgens het jaarverslag van de Europese Rekenkamer (ERK)⁷ over de EU-begroting van 2016 was het foutenpercentage 3,1%, wat een lichte verbetering is ten opzichte van de voorgaande jaren. Het foutenpercentage bevindt zich echter nog altijd boven de tolerantiegrens van 2%, met uitschieters van bijna 5% bij fondsen waar zich al jarenlang de grootste problemen voordoen. Hoofdoorzaak van het te hoge foutenpercentage is het subsidiëren van kosten en projecten die daarvoor niet in aanmerking hadden mogen komen omdat niet was voldaan aan de subsidievoorwaarden.

Nederland heeft net als Zweden en het Verenigd Koninkrijk tegen de Raadsaanbeveling gestemd. De andere lidstaten hebben positief geadviseerd, waardoor het dechargeadvies van de Raad met gekwalificeerde meerderheid is aangenomen. Daarbij zijn Nederland en Zweden een gezamenlijk statement overeengekomen dat is toegevoegd als annex aan de Raadsaanbeveling.⁸ Daarin staat uitgelegd waarom Nederland en Zweden hebben tegengestemd en wordt aangedrongen op meer transparantie over de verantwoording van EU-middelen.

Begrotingsrichtsnoeren 2019

In de Ecofinraad zijn Raadsconclusies aangenomen met begrotingsrichtsnoeren voor 2019.⁹ Voordat wordt gestart met de onderhandelingen over de EU-begroting voor het jaar 2019 worden er door de Raad begrotingsrichtsnoeren opgesteld. De begrotingsrichtsnoeren zijn niet juridisch bindend maar dienen als advies voor de Europese Commissie.

In de richtsnoeren wordt allereerst het belang van een prudente begroting benadrukt, waarbij tegelijkertijd wordt aangegeven dat er voldoende middelen beschikbaar dienen te zijn om de prioriteiten in de EU te ondersteunen. Daarnaast wordt in de richtsnoeren, evenals in voorgaande jaren, het belang van budgettaire discipline in de EU aangegeven, waarbij de plafonds binnen het Meerjarig Financieel Kader (MFK) dienen te worden gerespecteerd. Er zouden voldoende marges onder de plafonds moeten resterem om te kunnen reageren op onvoorziene omstandigheden. Verder staat in de richtsnoeren dat de begroting in lijn moet zijn met de afspraken uit de tussentijdse evaluatie van het MFK. De Ecofinraad benadrukt het belang van betrouwbare en precieze ramingen om de voorspelbaarheid van de afdrachten van lidstaten aan de EU te vergroten.

Pakket verbetering aanbestedingspraktijk Europa

De Commissie heeft in de Ecofinraad het op 3 oktober 2017 uitgebrachte *Public Procurement Package* gepresenteerd.¹⁰ De Commissie wil dat overheden openbare aanbestedingen op een meer strategische wijze inzetten zodat zij meer waar voor hun geld krijgen en deze meer bijdragen

⁶ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5940-2018-ADD-1/en/pdf>.

⁷ <https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/annualreports-2016/annualreports-2016-EN.pdf>.

⁸ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5940-2018-REV-1/en/pdf>.

⁹ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6315-2018-INIT/en/pdf>.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3543_en.htm.

aan een innovatieve, duurzame, inclusieve, concurrerende economie. Na de inleiding van de Commissie was er weinig discussie, enkele lidstaten gaven aan het pakket een nuttige aanvulling te vinden. Het pakket wordt inhoudelijk behandeld in de Raad voor Concurrentievermogen. De Tweede Kamer is over de inzet van kabinet op dit onderwerp op 10 november 2017 geïnformeerd door middel van een BNC-fiche.¹¹

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/11/10/fiche-6-verbetering-van-de-aanbestedingspraktijk-in-europa>.